

בינת ההלכה

יו"ל ע"י יצחק בירך דסקל - דיין ומו"צ

גליון מס' רצ פרשת במדבר תשפ"ה

על שו"ע אורח חיים

פסקי תשובות

מלוקט מספר

מאת הגאון רבי שמחה בן ציון אייזיק רבינוביץ שליט"א

פסקי תשובות אורח חיים סימן שפו אות א

סעיף א', שו"ע: אסרו חכמים לטלטל מן החצירות למבוי והתירוהו על ידי שיתוף וכו'.

בימים הקדמונים¹ היה המנהג הפשוט שכל אחד ואחד מדיירי החצר היה נותן מפתו לצורך עירובי חצירות, ובכך היו רשאים לטלטל מבית לחצר ולהיפך, וכשהיו רוצים להתיר הטלטול מחצר לחצר דרך המבוי² (הרחוב) המקשר בין שני החצירות, היו עושין תיקון מבואות (לחי או קורה), והיו צריכים שוב להשתתף אנשי³ כל החצירות במין מאכל או משקה⁴ חשוב, ולהניחו באחד מן החצירות לצורך 'שיתופי מבואות', וזה גם מתקנת שלמה המלך שתיקן עירוב חצירות ושיתופי מבואות.

והנה זה כבר כמה מאות שנים⁵ שאין נוהגין בשום מקום לאסוף פת מן הדיירים, אלא אחד מן הדיירים מזכה את פתו (בשיעור של לפחות י"ח⁶ גרוגרות) לכל התושבים, לכן אין נוהגין לעשות גם עירוב חצירות וגם שיתוף מבואות, כי בזיכוי אחד של פת אפשר לכלול שניהם גם יחד, גם עירוב חצירות וגם שיתוף מבואות, ומזכירין⁷ בנוסח בהדין עירובא גם להתיר טלטול מבואות מזה לזה וגם הטלטול מהבתים והחצירות, ואין זקוקים לעשות⁸ לחי וקורה, כי הרי כל העיר מוקפת בחוטי צורת הפתח.

ולכן אין מקום להאריך בכל המבואר בשו"ע ובפוסקים הכא לענין איזה מאכל ומשקה כשר לשיתופי מבואות, כי למעשה אין נוהגין לערב בזמנינו אלא עם פת, דצריך לכלול בו שיתוף ועירוב, ונהי דשיתוף כשר גם בשאר מאכלים ומשקין, מכל מקום עירוב חצירות הוא דווקא⁹ בפת.

ובסימן שפ"ז (אות א') נתבאר האם על פי האר"י ז"ל יש מן ההידור לעשות הן עירוב חצירות והן שיתופי מבואות בנפרד, עיין שם.

פסקי תשובות אורח חיים סימן שפז אות א

ובשערי תשובה (הכא) מביא מכתבי האר"י ז"ל (שער הכוונות, ענין רחיצת פניו דף ס"ב טור ד') שהיה נוהג לעשות בכל ערב שבת גם¹ עירובי חצירות על לחם אחד, וגם שיתופי מבואות על לחם שני, ובסעודת² הלילה היה בוצע על הפת של שיתופי מבואות, ובסעודת שחרית היה בוצע על הפת של עירובי חצירות. וזה כבר מקדמת דנא לא³ מצאנו ולא שמענו מי שנוהג כן, ואף לא המקובלים, ורק פת אחד לעירוב חצירות נוהגין המדקדקין לזכות לאנשי המקום בכל ערב שבת ותו לא.

¹ . עיין דרכי משה ורמ"א בסימן שפ"ז.

² . שאין בו דיני רשות הרבים, כי ברשות הרבים אין מועיל תיקוני לחי וקורה, ואף לא תיקוני צורת הפתח, עיין לעיל סי' שמ"ה אות י"א אם יש לחשוש בזמן הזה לרשות הרבים.

³ . עיין ברמ"א שם ובמשנ"ב סק"י"ב בשם הלבוש.

⁴ . דלשיתופי מבואות אי"צ דווקא פת, וגם לא לעירובי תחומין ולא לעירוב תבשילין, ודווקא לעירובי חצירות צריך פת, והטעם עיין לעיל סי' שס"ו אות י"ב.

⁵ . וכפי שכבר נזכר בפוסקים בפשיטות שנוהגין בזיכוי.

⁶ . בענין שיעור זה עיין לעיל סי' שס"ח אות א'.

⁷ . עיין בהרחבה בסי' שס"ו אות ו' ואות י"ב, ואין לכפול הדברים.

⁸ . וגם בזויות של הרחובות אין נוהגין בלחי וקורה, וכתבאר בסי' שס"ד אות ג'.

⁹ . ועיין לעיל סי' שס"ו אות י"ב שיטת החזו"א בזה, ומה הדין לענין דיעבד בעירב בשאר מאכלים.

¹ . ובדאי לא בירך אלא ברכה אחת - ליקוטי מהרי"ח, ועיי"ש שגם המהרי"ל נהג לעשות שתיים, וראה גם בכה"ח סק"ה בשם הרשב"א ועוד.

² . עיין בזה לקמן סי' שצ"ד אות ג'.

³ . ויתכן כי בזמנינו אין לנו חצירות ומבוי, שאינו אלא בתנאים מסויימים של מספר בתים בכל חצר ומספר חצירות, ובמבוי המתקן בלחי ובקורה, משא"כ בזמנינו מקיפין את כל העיר בצורת הפתח, וכל החצירות והמבואות והדרכים דינן כחצר אחת גדולה - עיין בכל זה ברמ"א סי' שס"ג סעי' כ"ו, ולכן אין בדינו אלא עירובי חצירות ותו לא, ועיין לעיל סי' שס"ו אות ו' ואות כ"א ובהערות שם בשיטת החזו"ן איש.